
Bilag til
DAS

2. marts

2017

Oversigt

Bilag til punkt 4: Status og næste skridt for Rammeaftalen 2018

Bilag 1: Oplæg inkl. høringssvar vedr. forventninger og tilrettelæggelse af Rammeaftalen 2018.....	Side 3
Bilag 2: Workshoppens input til temaer i Rammeaftalen 2018.....	Side 6
Bilag 3: Udkast til opbygning af udvalgsmateriale.....	Side 22

Bilag til punkt 5: Status vedr. tilbagebetaling af ledsagerudgifter

Bilag 4: Dagsordenspunkt godkendt d. 19.05.16 vedr. forslag til procedure for tilbagebetaling.....	Side 36
--	---------

Bilag til punkt 6: Task Force til forebyggelse af vold på botilbud

Bilag 5: Notat fra KL vedr. task force til forebyggelse af vold på botilbud.....	Side 38
Bilag 6 FU's høringssvar vedr. task force.....	Side 41

Bilag: Godkendt oplæg inkl. hørings svar

Til Den Administrative Styregruppe
Fra Forretningsudvalget

Forventninger og tilrettelæggelse af Rammeaftalen 2018

Resume

FU har udarbejdet oplæg til forventninger og tilrettelæggelse af henholdsvis workshoppen d. 6. februar 2017 og den politiske temadag d. 28. april 2017. Oplægget sendes i skriftlig høring hos DAS med henblik på, at Sekretariat for Rammeaftaler efterfølgende har rammerne for at sikre at resultatet for den kommende proces for Rammeaftalen 2018 lever op til DAS' forventninger.

Baggrund

DAS vedtog på mødet d. 17. november 2016, at de ønsker at være styregruppe for processen for Rammeaftalen 2018. Til DAS mødet d. 16. januar 2017 var der således dagsordenssat en drøftelse om, hvilke forventninger DAS har til resultatet af workshoppen og den politiske temadag.

Grundet manglende dagsordenspunkter blev DAS mødet d. 16. januar 2017 aflyst, hvorfor FU har udarbejdet et oplæg til forventningerne og tilrettelæggelsen af workshoppen og den politiske temadag. Oplægget er sendt i skriftlig høring, hvor DAS har mulighed for at give bemærkninger til oplægget. Bemærkninger bedes fremsendt senest d. 16. januar

Forventninger og tilrettelæggelse af workshop og temadag

Workshop d. 6. februar (invitation og program er vedhæftet)

Deltagere: Ledere, chefer og strategiske nøglemedarbejdere fra kommunerne/regionen samt repræsentanter fra brugerorganisationerne.

Baggrund for dagen: Der vil være to sessioner med hver fem temaer (jf. program for uddybning af temaerne):

Session 1: Mestring af eget liv:	Session 2: Målgrupper – konkrete udfordringer
Rehabilitering	Flere hjemløse
Velfærdsteknologi	Flere ældre med handicap
Fokus på beskæftigelse	Flere børn og unge med selvskadende adfærd
Sociale relationer	Skolegang for børn og unge med autisme og ADHD
Forskning, metode og evidens	Snitflader til behandlingspsykiatrien

Deltagerne skal vælge to temaer fra session 1 og et tema fra session 2, som de skal indgå i drøftelser om. Sidst på dagen er der lagt op til en drøftelse om incitamenter for det gode samarbejde, herunder hvilke styringsmæssige incitamenter og økonomiske redskaber, der kan anvendes på området.

Forventninger til drøftelserne:

- Deltagerne skal hjælpe med at udarbejde grundlaget for den fremtidige Rammeaftale, som vil kunne gå på to ben: "Mestring af eget liv" samt udvalgte målgrupper, som kommunerne/regionen ønsker særligt fokus på.
- Deltagerne skal bidrage med at afgrænse og kvalificere de udvalgte temaer:
  - Er det udpegede tema et reelt problem i Nordjylland?
  - Hvilke udfordringer står kommunerne/regionen overfor i forhold til det pågældende tema?
  - Hvordan vil rammeaftalen og det nordjyske samarbejde kunne ændre de udfordringer, som er blevet fremlagt?
  - Hvilke mulige fælleskommunale tiltag vil man med fordel kunne igangsætte for at imødekomme udfordringerne?
- Drøftelsen om styring og økonomiske incitamenter har til formål at levere input til en efterfølgende DAS drøftelse. Drøftelsen på workshoppen sættes i forhold til de foregående to sessioner, fx

- Hvordan kan man sikre, at højt specialiserede tilbud bevares samtidig med, at der stilles krav til at udbyderen har fokus på mestringsevnen?
- Hvordan kan vi indrette vores styringsmæssige systemer således, at de understøtter egenmestring? Herunder eksempelvis forslag til incitamentstrukturer.
- Hvordan sikrer vi, at vi får en dynamisk udvikling i vores tilbudsportefølje, så vi kan lukke/omlægge de tilbud, som der ikke længere er behov for, så vi i stedet har økonomi til at udvikle nødvendige tilbud?

Forventninger til udbytte af dagen

- Hvert tema er blevet kvalificeret, udfordringerne uddybet, og der er udpeget mulige løsningsforslag hertil.
- Temaerne præsenteres samlet til DAS, som drøfter de input, der er kommet fra workshoppen

Politisk temadag d. 28. april

Bemærk: Outlook reservering er sendt ud til alle DAS medlemmer med henblik på videresendelse til relevante politikere

Deltagere: Nordjyske politikere, der sidder i udvalg, som behandler rammeaftalen og socialdirektørerne fra kommunerne, specialsektorchefen fra regionen samt evt. udvalgte chefer.

Forventninger for dagen: Kort efter DAS mødet d. 2. marts vil der blive udsendt et temakatalog a la det vedhæftede fra konferencen. Temakataloget vil dog være mere konkret og udfordringerne og løsningerne foldet mere ud.

Der lægges op til, at:

- Temakataloget vil være et katalog over forskellige scenarier, som deltagerne kan vælge imellem
- For hvert tema vil der være forskellige udfordringer samt forskellige løsningsforslag
- Løsningsforslagene kan eksempelvis gå fra meget tæt samarbejde til begrænset samarbejde
- Deltagerne gennem drøftelserne udpeger de udfordringer og de løsningsforslag, som de ønsker skal være fokus for Rammeaftalen 2018

Forventninger til udbytte af dagen

- De udpegede fokusområder og ønsket samarbejde herom vil være grundstenene for Rammeaftalen 2018
- En kort politisk Rammeaftale vil opridsse fokusområderne
- En administrativ tillægsaftale vil uddybe, hvilke tiltag der igangsættes for at imødekomme udfordringerne
- Rammeaftalen vil søge inspiration i sundhedsaftalens opdeling mellem en politisk aftale med visioner og et administrativt dokument med handleplaner og pejlemærker
- DAS vil få første udkast til drøftelse på DAS mødet d. 30. maj

Hørings svar fra Aalborg Kommune, ÆH

Vi kvitterer hermed for det tilsendte materiale, og fremsender i samme ombæring vores kommentarer fra Ældre- og Handicapforvaltningen:

Modellen med at lade workshopdeltagernes temadrøftelser danne baggrund for det materiale som politikerne præsenteres for til april, virker umiddelbart fin. Det er i denne forbindelse imidlertid afgørende vigtigt, at der på politikernes temadag bliver fokus på temaer af **relevans og substans**, og som det politiske niveau kan spejle sig i. Det afgørende må derfor blive, at de temaer som politikerne præsenteres for i den sidste ende er gennemarbejdede og –kvalificerede, og dermed ikke bliver af administrativ karakter.

Derfor er det også afgørende vigtigt at DAS tages i ed efterfølgende workshoppen, således at der finder en opfølgende koordinering og udvælgelse af temaer sted. Såfremt der i regi af DAS således efterfølgende kan opnås konsensus omkring de temaer, der skal præsenteres for det politiske niveau, så virker det som en god procesplan. Det politiske temamødes deltagelse af alene politikere og topembedsmænd virker endvidere som en fornuftig beslutning.

Med venlig hilsen

Workshoppens input til temaer i Rammeaftalen 2018

På workshopen d. 6. februar blev der drøftet en række temaer, og på baggrund heraf er der kommet input, som kan kategoriseres til 14 mulige temaer. Udviklingsstrategigruppen har på baggrund af inputtene fra workshopen udarbejdet anbefalinger til, hvilke temaer der potentielt kan gå videre til den politiske temadag, og hvilke temaer man bør undlade at gå videre med. Tabel 1 giver et overblik over de 14 temaer, der er udsprunget af workshopen, samt en kort beskrivelse af baggrunden for, hvorfor temaet indstilles til at gå videre eller ej.

Tabel 1. Potentielle temaer til Rammeaftalen 2018

Tema	Udviklingsstrategigruppens anbefalinger	Begrundelse for anbefaling
<i>Borgerens mestring af eget liv</i>		
1. Velfærdsteknologi	Anbefales ikke	Det vurderes, at kommunerne og regionen har igangsat meget på dette område og fortsat har stort fokus herpå, ligesom der er en del samarbejde og fælles tiltag på området.
2. Rehabilitering	Anbefales	Det vurderes, at der er perspektiver i fælles udvikling af metoder, tilgange og effektmåling ift. rehabilitering
3. Fokus på beskæftigelse	Anbefales	Emnet fylder meget i alle kommunerne, og det vurderes, at der dels er behov for vidensdeling herom, men at der også kan være ide i at igangsætte fælles projekter
4. Sociale relationer	Anbefales ikke	Det vurderes, at der er behov for at kommunerne og regionen kommer lænere i deres interne arbejde med sociale relationer inden der sættes fokus herpå på tværs. Aspekter af emnet kan håndteres i regi af tema 2 rehabilitering
5. Hvad virker – forskning, metode og evidens	Anbefales ikke	Det vurderes, at et fælles fokus på dette emne til at starte med bør udfoldes inden for et begrænset tema. Det anbefales, at dette sker i relation til tema 2: "Rehabilitering"
<i>Målgrupper – konkrete udfordringer</i>		
6. Flere hjemløse	Anbefales ikke	Det vurderes, at målgruppen primært er aktuelt i de store byer, og dermed ikke er et emne, der går på tværs i samme omfang som de øvrige emner
7. Flere ældre med handicap	Anbefales ikke	Det vurderes, at mange af udfordringerne er interne udfordringer i kommunerne mellem forskellige forvaltninger. En del af udfordringerne skyldes endvidere lovgivningen
8. Flere børn og unge med selvskadede adfærd	Anbefales ikke	Det vurderes, at temaet pt. håndteres bedst i relation til emnerne "snitfladerne til behandlingspsykiatrien" og "rehabilitering"
9. Skolegang for børn og unge med autisme og ADHD	Anbefales ikke	Det vurderes, at temaet i høj grad er en intern udfordring i kommunerne, og der pt. er begrænsede løsningsmuligheder på tværs af kommunerne.
10. Samarbejde mellem kommunerne og behandlingspsykiatrien	Anbefales	Det vurderes, at der er behov for at kigge på snitflader mellem kommunerne og behandlingspsykiatrien, ligesom det vurderes, at der er stort potentiale i at igangsætte konkrete projekter, som kan sikre bedre snitflader i forhold til eks. udskrivning og opfølgning.
<i>Tværgående temaer</i>		
11. Vidensdeling	Anbefales (DAS/politisk?)	Vidensdeling går igen i inputtene til alle temaerne, hvilket fører til et overordnet spørgsmål om, hvor mange ressourcer man vil lægge i fælleskommunal vidensdeling og hvordan man organiserer det fleksibelt. Temaet kan enten håndteres på DAS niveau eller gå videre til politiske drøftelser.
12. Koordinering af tilbudsviften	Anbefales (DAS/politisk?)	Det vurderes som relevant at arbejde med, hvordan vi løbende sikrer koordinering af tilbudsviften uden, at det bliver en bureaukratisk øvelse. Dette kan enten drøftes på DAS niveau eller en politisk drøftelse?
<i>Incitamenter og styring</i>		
13. Økonomiske incitamenter	Anbefales (DAS/politisk?)	Det vurderes, at det er relevant med en drøftelse af, hvordan man sikrer de bedst mulige økonomiske incitamenter på socialområdet både ift. myndighed og driftsherre, men er det en DAS drøftelse eller en politisk drøftelse?
14. Nye samarbejdsforme	Anbefales (DAS/politisk?)	Der fremkom en række ideer til nye samarbejdsformer, og det skal vurderes om drøftelsen heraf skal ske på DAS niveau eller gå videre til politiske drøftelser.

1. Input vedr. temaet: "Velfærdsteknologi"

Anbefales ikke af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

I forhold til målgrupper

- De små målgrupper gør, at viden om behovene ikke er samlet fordi målgrupperne er så små, hvilket nødvendigvis gør samarbejde på tværs af organisationerne.
- Svært at få et overblik over mulige løsninger – det store udvalg og den hastige udvikling, gør at det er svært at finde den bedste løsning til målgruppens behov

I forhold til organisering og implementering

- Vi starter tingene forkert! Vi kigger på velfærdsteknologi for at vi skal spare penge og ikke fordi man har fokus på mestringsperspektivet. Dermed bliver det bl.a. svært for medarbejderne at finde motivation til at omfavne velfærdsteknologien
- Ofte dyr og tidskrævende udviklings- og implementeringsproces

Tiltag

Samle viden

- Samle viden ved nøglepersoner der kan hjælpe med at afprøve, udvikle og udfordre os på det vi tror vi har behov for.
- Vigtigt at få borgeren og medarbejderen med ind i processen.

Organisering

- Organisere os klart på velfærdsteknologi på tværs af kommunerne og regionen
- Kommunernes og regionens arbejde med velfærdsteknologi på et specialiserede socialområde skal i højere grad kobles til virksomheder, forskning (VIA University, universitetsverdenen mv.) (kan vækstforum hjælpe os)
- Organisering kan ske i relation til bestemte målgrupper eks. velfærdsteknologi til borgere med autisme

1. Input vedr. temaet: "Rehabilitering"

Anbefales af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

Ift. forståelse af rehabilitering

- Rehabilitering forstås forskelligt på tværs af lovgivninger eksempelvis sundheds- og serviceloven
- Rehabilitering forstås forskelligt på tværs af faggrupper og sektorer, hvilket gør at man taler forbi hinanden og vægter forskellige ting.
- Der er risiko for afspecialisering, hvis der ikke er en mere fælles forståelse af, hvad rehabilitering indebærer

På tværs af områderne

- Hurtige udskrivninger i sundhedsområdet pga. en rehabiliteringstankegang giver nye/flere opgaver til kommunerne
- Der er forskellige serviceniveauer på tværs af kommunens forvaltningsområder bl.a. fordi der er forskel på, hvor meget man tænker rehabilitering i social-, sundheds- og arbejdsmarkedsforvaltningen.

Tiltag

Uddannelse på tværs

- Der er behov for at sætte metode på snakken om rehabilitering for at undgå, at det bliver et udefineret begreb. Eksempelvis gennem uddannelse på tværs af kommunerne og evt. også på tværs af sektorerne for at sikre en tværfaglig tankegang omkring rehabilitering

Tværfagligt visitationsudvalg

- Oprettelse af et tværfagligt visitationsudvalg i hver kommune med socialområdet, skoleområdet, arbejdsmarked, sundhed etc. (alt afhængig hvad der er relevant) samt evt. deltagelse af relevante driftsherrer. Det tværsektorielle og tværfaglige udvalg kan på denne måde nå hele vejen rundt om borgeren med henblik på at lave en samlet plan. "Nye borgere" kan behandles af udvalget, men det skal også følge op på/afslutte tidligere behandlede borgere.

Tættere samarbejde omkring udskrivninger

- Udslusningstilbud når borgere udskrives, men i en kortere periode har brug for mere støtte inden borgeren eksempelvis kommer i eget hjem eller på botilbud.
- Lettere adgang tilbage til udskrivende enhed i forhold til spørgsmål/information samt ved eventuelt behov for genhenvielse/genindlæggelse.

2. Input vedr. temaet ” Fokus på beskæftigelse ”

Anbefales af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

For borgeren

- På et arbejdsmarked, hvor der er et stort fokus på effektivitet og målet er en større bundlinje, kan det være svært for personer med handicaps at komme ind på arbejdsmarkedet.
- Den kommunale dagstilbud (beskyttet beskæftigelse) kan opleves som en samlekasse, hvor folk med forskellige behov samles. Således vægtes kassetænkning og økonomi over borgerens individuelle behov.
- Borgeren kan risikere at komme i klemme i forsk. lovgivninger og bureaukrati ifm. beskyttet beskæftigelse.

For virksomheden

- Der mangler viden om fordelene (mulighederne) ved at ansætte borgere med handicaps.
- Mange virksomheder, særligt de mindre, vurderer, at det ikke er attraktivt at ansatte handicappede.
- For virksomheder, som ønsker at ansætte en person med et handicap kan det være uigenomsigtig, hvor man skal henvende sig i kommunen. Den efterfølgende proces kan opleves som teknisk og bureaukratisk.

For kommunen

- For at undgå at lave ”samle-tilbud”, hvor man blander borgere med forskellige behov, kan der være behov for at gå på tværs af kommunegrænserne, hvilket kan give udfordringer.
- Der mangler politisk opbakning (og ambitioner) til at borgeren må bruge et tilbud i nabokommunen.
- Der mangler vidensdeling mellem kommunerne til, hvordan driver man det gode beskæftigelsestilbud.

Tiltag

Kommunal rådgivning og støtte til virksomhederne

- Tilbyde kommunal konsulentbistand til de erhvervsdrivende
- Mulighed for kompetenceudvikling for arbejdsgiverne og kollegerne til den handicappede i virksomheden
- Arrangementer for erhvervsdrivende, der skal engagere erhvervslivet. Få fortalt de gode historier.
- Regional kompetencebus som besøger virksomheder, og som skal engagere erhvervslivet.

Tværkommunale tiltag

- Etablere en nordjysk jobsøgningsbank, hvor kommuner, borgere og virksomheder kan finde hinanden – således også på tværs af kommunegrænser.
- Etablere et tværkommunalt jobcenter for handicappede, der skal sikre, at det er beskæftigelsen, som er i fokus og ikke handicappet, og dermed hjælpe med at matche borgere med virksomheder (inspireret af ”Aalborg Aktiv”). Enheden skal have kompetencer til at bruge flere lovgivninger.
- Der skal tænkes på tværs af kommunegrænserne, og i større grad gør brug af hinandens tilbud

Vidensdeling

- Etablere tværkommunal taskforce med fokus på mindre kassetænkning, jobsøgning og kompetenceudvikling.
- Vidensdeling af erfaringer mellem kommunerne men også med frivillige, virksomheder og tilbud

Kommunale tilbud

- De kommunale tilbud skal i højere grad have fokus på reel beskæftigelse, og ikke blot opbevaring af borgeren
- Kommunerne skal være bedre til at benytte sig af hinandens beskæftigelsestilbud. Derfor behov for politisk opbakning om dette. Behov for politisk ambition på området.
- Kommunen skal være mere villig til at samarbejde med virksomheder og frivillige.

3. Input vedr. temaet: "Sociale relationer"

Anbefales ikke af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

Marginalisering

- Borgere, som er socialt udsatte eller familier med børn, der har særlige behov bliver nemt meget isolerede
- Mange har primære relationer enten til pædagogisk personale eller til borgere med samme problemstillinger som sig selv.
- Når de sociale relationer bygges om en diagnose eller et problem eks. hjemløshed/misbrug, og dette er eneste fællestræk så er der en risiko for at borgeren fastholdes i sit problem

Etablere netværk

- Der er stor forskel på om borgerne overhovedet kan håndtere sociale relationer. Det er vigtigt at skelne mellem at alle har ret til sociale relationer, men ikke alle kan håndtere det
- Borgere er ikke en del af det lokale samfund, og har derfor ingen netværk.

Fastholde netværk

- Særligt de ressourcetsvage pårørende kan have udfordringer med at komme frem og tilbage når de skal besøge borgeren
- Netværket forstår ikke borgeren
- Mange psykisk syge og handikappede (generelt) slider nemt sit netværk op

Tiltag

- Etablere et formaliseret udsatte råd!

Vidensdeling

- Etablere en vidensbank, hvor man kan dele gode ideer og erfaringer med hinanden, samt den viden der foreligger på området
- Etablere formaliserede task-forces, hvor man som kommune kan søge hjælp på et specifikt område ift. at etablere sociale relationer, nedbryde fordomme, håndtere marginalisering mv

Mere viden til pårørende og frivillige

- Uddannelse til pårørende og frivillige

Øget anvendelse af frivillige og frivilligforeninger

- Gør større brug af frivillige og besøgsvenner
- Frivillighedsformidling (information om hvad kommunen har brug for eller hvad borgere/frivillige kan tilbyde, f.eks. en gåtur hver søndag, kunne sagtens organiseres på regionalt niveau også).
- Skabe andre aktører and familien som frivillige, fx støtteforeninger som kan være en ekstern drivkraft, og laver sociale arrangementer.

Mentor til opbyggelse af sociale relationer

- Mentorordninger, f.eks. til at hjælpe unge ind i en forening, fritidstilbud. Det kan være svært at komme afsted de første gange og nemmere, hvis nogen følger en med og fortæller om forskellige tilbud.

4. Input vedr. temaet: "Hvad virker – forskning, metode og evidens"

Anbefales ikke af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

Ressourcer

- Arbejdet er ressourcekrævende, og tilmed kræver et stort modenhedsniveau. Det vil i stedet give mening at starte med at fokusere mere på systematisering af viden.
- At arbejde systematisk og vidensbaseret kræver ofte en kulturændring, og er derfor ressource- og tidskrævende

Tilgængelighed af viden

- Den viden der er om forskning og evidens på socialområdet er ikke enkel og lettilgængelig.
- Viden om hvad der virker er ofte funderet i forskningsverdenen i stedet for at være koblet til kommunernes/tilbudenes praktiske arbejde
- Den evidens der er tilstede, bliver ikke brugt systematisk.

Hvad er det der virker

- Svært at måle på hvad der virker på socialområdet, fordi relationen mellem borgeren og den professionelle er afgørende, men netop relationer er svære at måle.
- Svært at implementere metoder på tværs af organisationer fordi effekten ofte er bundet op på kulturelle og strukturelle elementer i de enkelte organisationer

Tiltag

Vidensdeling

- Øge vidensdelingen ved at oprette en vidensbank, der indsamler og udbreder viden
- Nedsætte erfagrunder med fokus på viden og vidensdeling
- Igangsætte en komparativ undersøgelse om hvad der virker i de forskellige kommuner
- Der arbejdes på at udbrede og konkretisere den viden der er i regi af Socialstyrelsen, Det skal være mere praksisnært, for at det kan bruges i kommunerne.

Organisering

- Oprette et fællesrum/gruppe, hvor man kan melde ind, når der opstår udfordringer ift. arbejdet med viden. Det kunne eksempelvis være en følgegruppe i rammeaftalesamarbejdet på lige fod med udviklingsstrategigruppen og styringsaftalegruppen.
- Etablere et struktureret samarbejde mellem forskningsmiljøerne og kommunerne (UCN, PhD'ere, Universitetet)
- Fælles satspuljeansøgninger

Ændret fokus

- Sætte fokus på mere praktisk orienterede tiltag og dermed sammenhængen mellem forskning/viden og kommunernes praktiske arbejde med borgerne.
- Mere fokus på at evaluere de projekter, hvor forskning og evidens implementeres på socialområdet

5. Input vedr. temaet: "Flere hjemløse"

Anbefales ikke af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

- Der ses pt. en stigning i antallet af hjemløse samtidig med at målgruppen ændrer sig i retning af flere unge, flere immigranter, og et mere varieret klientel
- Mange af de unge har lange ophold på forsorgshjemmene
- Kontanthjælpsreglerne kan skabe hjemløse også børnefamilier
- Det er svært at samle de hjemløse i botilbud eller forsorgshjem pga. misbrugsproblematikken. Man ser tit at hvis der er en enkelt der misbruger eller begynder at misbruge, så falder de andre også i.
- Hjemløse søger ind mod de store byer – derfor vil der være en del af de små kommuner der har få hjemløse, hvorimod det er en større problematik i eksempelvis Aalborg.

Tiltag

Etablere flere skæve boliger:

- Boliger målrettet borgere, der udover at være hjemløse også har et misbrug, og hvor det ikke forventes, at borgeren kommer ud af misbruget. Aalborg Kommune har skæve boliger på Svenstrupgård.

Etablere efterværn efter udskrivning:

- Mulighed for tilkøb af en mentor/medarbejder fra forsorgshjemmet som følger borgeren i en periode efter vedkommende er udskrevet og flyttet i egen bolig. Mentoren hjælper borgeren med f.eks. at blive etableret i kommunen. Målet er færre genhenvendelser på forsorgshjem

Etablere et regionalt udsatte-råd:

- Et råd/netværk, som går på tværs af kommunerne eventuelt med inddragelse af brugerorganisationer. Formålet er at drøfte de konkrete problemstillinger på området samt sikre videndeling og erfaringsudveksling

Kompetenceløft

- Sikre kompetenceløft på de forskellige tilbud, hvor hjemløse er en del af målgruppen.

6. Input vedr. temaet: "Flere ældre med handicaps"

Anbefales ikke af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

Ift. målgrupper og faglighed

- Risiko for målgruppeglidning eksempelvis pædagogiske tilbud hvor borgerne bliver gradvist ældre og tilbuddet dermed nærmest får praktisk status af plejehjem (uden ekstra viden eller ressourcer) eller psykiatriske lidelser der brænder ud, efterhånden som borgeren bliver ældre.
- Når borgere med handicaps bliver ældre kræver det ofte en anden faglighed og viden
- For de små kommuner er undermålgrupperne meget små eks. ældre udviklingshæmmede med demens, og det kan dermed være svært at opretholde og bibeholde en specialisering
- Usikkerhed om hvad der vægter højest: plejehjemsbehovene som følger af alderdom eller handicap/diagnoserne. Det skaber usikkerhed om, hvorvidt borgeren hører hjemme i almindelige plejehjem eller på et botilbud.
- Der er mange målgrupper under titlen "Flere ældre med handicaps", men særligt udviklingshæmmede der får demens skaber udfordringer for tilbuddene
-

Ift. snitflader

- Mange snitflader til andre områder – somatisk, psykiatrisk, ældreområdet, botilbuddet

Tiltag

Vidensdeling

- Der er specialistkompetencer til stede i forhold til handicappede og borgere med diagnoser som bliver ældre, men der er for lidt deling af denne viden. Både internt i kommunerne men også tværs af kommunegrænserne.

Nye tilbud

- Der er behov for en type botilbud, der kalder på mere blandede kompetencer af såvel pleje- som pædagogisk karakter. Det kan være hybrider med det almene ældreområde, hvor personale opkvalificeres fagligt eller at der etableres ældreafdelinger på botilbud. Det er dog vigtigt at det er et tilbud til de målgrupper, der er sværest for kommunerne at håndtere.

Øget samarbejde

- Øget samarbejde mellem plejehjem og boform eksempelvis at der laves ordninger, hvor plejecentret kommer hjem til borgeren i boformen

7. Input vedr. temaet: "Flere unge med selvskadende adfærd"

Anbefales ikke af udviklingsstrategigruppen

Gruppen lukkede ned, da der kun var to deltagere, som ikke følte, at de havde tilstrækkelig erfaring på området til at kunne komme med konkrete anbefalinger. Gruppen lavede følgende iagttagelser omkring udfordringer vedr. emnet:

- Vi arbejder i nogle systemer, som hver især understøtter silo-tænkning. Det forhindrer samarbejdet på tværs af kommunerne, men også internt på tværs af de forskellige afdelinger.
- Der mangler samspil mellem regionen og kommunerne, så kommunerne ved, hvad de skal arbejde på, når en ung bliver udskrevet.
- Samarbejdet mellem kommunerne og de frivillige organisationer er en udfordring. Kommunerne vil ofte gerne undervise de frivillige og præge deres arbejde. Det kunne i stedet være en fordel, at finde ud af, hvordan de frivillige organisationer og kommunerne kan supplere hinanden.
- Familierne kan have et forventningspres og et behov for kontrol.

Man kan dels tolke den manglende deltagelse som et tegn på, at der ikke pt. er den store opbakning til at prioritere dette emne før nogle af de øvrige emner, der er fremme. På den baggrund anbefales det at emnet ikke prioriteres i regi af Rammaaftalen 2018. En del af udfordringerne indenfor emnet kan samtidig håndteres i regi af andre temaer som eksempelvis "Snitflader til behandlingspsykiatrien" eller "Rehabilitering".

8. Input vedr. temaet: "Skolegang for børn og unge med autisme og ADHD"

Anbefales ikke af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

Skolevægning

- Flere og flere børn og unge deltager i ikke i undervisningen
- Det gælder både for børn/unge på institution og børn/unge, der bor hjemme
- Børn der holdes hjemme mister sociale og faglige kompetencer og bliver på sigt dyrere
- Nogle holdes hjemme grundet manglende tillid mellem forældre og skoletilbuddet

Der er udfordringer ved inklusionen

- Man er nogen steder gået for langt i inklusionstankegangen og venter for længe med at tænke i specialtilbud.
- Normalskolen har ikke altid de nødvendige kompetencer til at håndtere børn/unge med autisme/svær ADHD, hvilket går ud over den konkrete elev, men også for de øvrige elever i klassen.
- Børn/unge der holdes for længe i normalskolen kan udvikle angst, livslang stress og voldsom skolevægning.
- Specialtilbud gives først når der er en diagnose – overvej om der kan visiteres på formodet bevilling

Udfordringer ved specialtilbuddene

- Der er mange målgrupper inden for autisme og ADHD spekteret, og der er således behov for forskellige tilbud
- Der mangler samarbejde mellem kommuner ift. vidensdeling og udnyttelse af hinandens tilbud.

Tiltag

Vidensdeling

- Etablere erfa-grupper på leverandørniveau
- Fælles uddannelse for medarbejdere
- Større fokus på området på pædagog og læreruddannelsen
- Etablering af nordjysk videnscenter

Tiltag så barnet/den unge kan holdes i normalområdet

- Der er behov for tidligere opsporing, så man potentielt kan undgå de mest specialiserede og dyre tilbud
- Lærere fra autisme klasser kan rekvireres til at vurdere elever i almenskolen og komme med råd om, hvad der kan gøres for at "holde" børn i normalsystemet
- Vi kan flytte børnene et trin af gangen, ikke en hel trappe. Holde dem i normalskolen, men med særlig støtte
- Mange autister kan inkluderes i folkeskolen med en forebyggende indsats (strukturer og pæd. redskaber).
- Udviklingssamarbejde mellem specialklasser og normalklasser er meget vigtigt.
- Flere nest-klasser, hvor der bl.a. er fire med autisme i en klasse med 16 elever. Fokus på faste rammer.
- Kommunerne skal være hurtige til at tage ansvar og lave en plan. Samspil mellem forvaltninger skal sikres.

Specialtilbud

- Skal der laves flere specialskoler eller skal der være afdelinger på normalskolerne?
- Mere brug af fjernundervisning, da dette ville kunne afhjælpe de skift der er.

Forslag til organisatoriske ændringer muligheder for at sikre fremdrift i samarbejdet

- Barnets team
- Forløbskoordinatorer
- Relationel koordinering mellem forvaltninger
- Samspil mellem skolen og forvaltningen, inklusion af familien
- Oprustning af PPR-teams osv.

10. Input vedr. temaet: "Samarbejde mellem kommunerne og behandlingspsykiatrien"

Anbefales af udviklingsstrategigruppen

Udfordringer

Opgaveglidning

- Hurtigere behandling og mere ambulant behandling giver opgaveglidning fra behandlingspsykiatrien til socialområdet. Dette er kommunerne og tilbuddene ikke nødvendigvis gearret til, hverken fagligt eller økonomisk (besparelser i behandlingspsykiatrien giver afledte økonomiske effekter i socialpsykiatrien)

Ift. udskrivninger

- Kommunerne kan stå med borgere, der reelt ikke er klar til at placere i egen bolig.
- På grund af tidlig og hurtig udskrivning fra behandlingspsykiatrien forelægger der ikke altid en behandlingsplan, hvilket bl.a. er relevant ift. tvang
- Manglende overlevering ved udskrivning

To systemer

- Behandlingspsykiatrien og socialområdet har ikke samme sprog eller rammer, hvilket gør det vanskeligt at lave fælles løsninger for borgeren (fokus på medicin vs. pædagogik)
- Manglende koordinering mellem sundhedsområdet og socialområdet.
- Der er udfordringer i forhold til en fælles forståelsesramme – hvilke kompetencer/rettigheder har behandlingspsykiatrien/kommunen.
- Manglende sammenhæng mellem sundhedsaftalen og rammeaftalen.

Målgrupper hvor snitfladerne er særligt vanskelige

- Borgere med dobbeltdiagnoser, borgere med spiseforstyrrelse, borgere med selvskadende adfærd og borgere med autismspektrumforstyrrelser
- Borgere med mange dobbeltdiagnoser betyder at medarbejderne i kommunerne skal være bedre rustet, de skal have viden om forskellige typer behandling, der skal til og hvilke samarbejdspartnere der er.
- Der er udfordringer i forhold til den gruppe af borgere, der udskrives – som bør have et botilbud - men som ikke ønsker et botilbud.

Tiltag

Øge aftalekomplekset

- Aftale om opgaveoverdragelse skal ind i rammeaftalen - ligger i sundhedsaftalen, men det skal spille bedre sammen med rammeaftalen
- Udarbejde fælleskommunale samarbejdsaftaler med regionen angående udskrivninger
- Højere grad af forpligtigelser/koordineringsaftaler mellem behandlings- og socialpsykiatrien
- Der skal tages udgangspunkt i borgeren eks. ved at borgerens team skal bæres ind i rammeaftalen.
- Der skal skabes klarhed i forhold til opgave- og ansvarsfordeling – hvad kan kommunerne/regionen jf. service-loven (socialfaglige indsatser), hvilke rettigheder/muligheder er der og ditto for behandlingspsykiatrien (be-handlingsindsatsen).

Opfølgende/forebyggende fokus med fokus på borgeren i centrum

- Der skal være mulighed for at psykiatriske patienter, der er udskrevet fra behandlingspsykiatrien til socialpsykiatrien kan få en opfølgende/forebyggende samtale eller evt. åben indlæggelse.
- Udrulning af akut ambulant team i psykiatrien (som allerede implementeret på N7 i Frederikshavn: Borger kan trække på team fra behandlingspsykiatrien efter udskrivning. Anbefales udrullet til alle kommuner, da det udgør et godt supplement til eksisterende tilbud og adgangen sker på *borgerens* præmisser.

- Udbredelse af brug af åbne sengepladser, hvor borgeren kan indlægge sig selv - fleksibel løsning. (eks. ala Augustenborg i Syddanmark).
- Bedre mulighed for at trække på læge fra behandlingspsykiatri, når borger er udskrevet.
- Udskrivningsplan udformes uafhængigt af hvor man udskrives til (eget hjem, bostøtte, botilbud) og i samarbejde med kommunen og eventuelt borgeren (ikke "dikteret" af regionen). Dette kræver dog økonomi til at samle aktører.

Tiltag med fokus på bedre samarbejde

- Arbejde med fælles sprog, fælles forståelse for hvad man har med at gøre, og hvordan stafetten gives videre samt fokus på respekt for hinandens faglighed
- Etablere forløbskoordinatorer mellem behandlings- og socialpsykiatrien (samarbejde)
- Etablere forpligtende netværk/dialogfora, hvor alle relevante parter mødes mhp. at finde fælles løsninger – dette kan enten være på konkret borgerniveau eller mere overordnet niveau

Fokus på viden

- Bedre redskaber og kompetenceudvikling til medarbejderne i kommunerne, så de bliver i stand til at håndtere borgerne, når de overdrages til kommunerne fra behandlingspsykiatrien
- Del de gode erfaringer og de tiltag, der virker i de enkelte kommuner (f.eks. Morsø og Rebild).
- Der bør etableres erfagrupper med myndighed og alle relevante samarbejdspartnere
- Afholde fælles uddannelse, temadage, opkvalificering, m.v.

Forslag til nye tiltag

- Etablere en ordning, hvor kommunerne i samarbejde med en lokal/kommunal psykiater får mulighed for at indlægge en borger i behandlingspsykiatrien
- Arbejde med mere indlæggelse i forhold til geografi.

9. Input vedr. temaet: "Vidensdeling"

Anbefales på enten DAS eller politisk niveau

Vidensdeling går igen i det fleste temaer. På den politiske temadag kunne det være interessant at tage en drøftelse om, hvad vil vi i Nordjylland ift. vidensdeling:

- Hvordan ønsker vi at vidensdele?
  - Erfa-grupper, eftermiddagsmøde, temadage, besøg på tilbud osv.
- Har vi ressourcerne i dagligdagen til at dele ud af de gode erfaringer/metoder?
- Har vi ressourcerne i dagligdagen til at modtage og opsøge den viden nabokommunerne/regionen kommer med?
- Skal viden kun være mellem tilbuddene eller skal vi også tænke mod forskning og uddannelsesområdet – fx samarbejde med pædagoguddannelsen ift. at få nye pædagoger rustet til de små målgrupper

12. Input vedr. temaet: "Koordinering af tilbudsviften"

Anbefales på enten DAS eller politisk niveau

Mange af de tiltag, der er præsenteret omhandler ønsket om tilbud til konkret målgruppe, eller bedre samarbejde og koordinering af de eksisterende tilbud. Men hvordan kan vi sikre, at vi af og til tager temperaturen på den tilbudsvifte vi har, og hvordan finder vi ud af, hvilke tilbud vi har behov for?

- Hvordan sikrer vi koordinering af tilbuddene i Nordjylland uden at det bliver en bureaukratisk øvelse?
- Hvordan sikrer vi, at der er en fælles strategi om de forskellige målgrupper, så vi har en fælles tilbudsvifte vi er enige om?
- Hvordan udpeger vi, hvilke målgrupper der er behov for at lave et nyt tilbud for?
- Hvordan sikrer vi en dynamisk tilbudsvifte, hvor vi kun har de tilbud, der er behov for?

13. Input vedr. temaet: "Økonomiske Incitamenter"

Anbefales på enten DAS eller politisk niveau

Udfordringer

Driftsherre mangler økonomiske incitamenter til tage fat i myndighed

- Når en borger har brug for mere støtte, har driftsherren et økonomisk incitament til at tage kontakt til myndighed med henblik på at få placeret borgeren på anden ydelse, og dermed anden takst
- Men når en borger er brug for mindre støtte, har driftsherren ikke i samme omfang et incitament til at tage kontakt i myndighed for at få borgeren på en anden ydelse og mindre takst.
- Er en driftsherren rigtig god til at gøre borgeren bedre til at mestre eget liv i en sådan grad, at borgeren kan sættes på mindre ydelsesniveau, hjemtages eller visiteres til et andet tilbud, kan risikere at aflive sig selv, da de kan mangle "kunder i butikken".

Manglende incitamenter til at åbne og lukke tilbud

- Det er risikofyldt at opstarte et nyt rammeaftaletilbud. Er der nok borgere til at det kan køre rundt? Vil andre kommuner gøre brug af det?
- Der kommer af og til nye målgrupper eller nye måde at sammensætte borgere, hvorved der kan opstå et behov for at opstarte et nyt tilbud. For at få de nødvendige borgere og finde finansiering til det nye tilbud, kan der være et behov for at lukke et eksisterende tilbud. Men hvordan skaber vi en dynamik og incitamenter til, at vi kan lukke nogle tilbud for at kunne få plads til nye tilbud (målgrupper)?

Tiltag

Rammebudget

- Fast økonomisk ramme til tilbud (uanset antal borgere), så der ikke bliver incitament til at holde på borgere, som egentlig ikke længere har behovet

Først betaling når målet er nået

- Køber skal først betale for ydelsen, når målet er nået.
- Denne model er dog begrænset til de målgrupper, hvor man kan snakke om at nå et mål

Hurtig målopfyldelse = flere penge til driftsherren

- Hvis man løser en opgave hurtigere end beregnet, så må man beholde de penge, som var afgivet til den ordinære tid.

Mulighed for at bibeholde overskud

- Udfører beholder en større del af overskuddet før taksten skal reduceres.

Give borgeren indflydelse på, hvad pengene skal bruges til

- Der betales for en grundydelse, og så kan borgeren disponere over lidt ekstra med udgangspunkt i et ydelseskatalog – indflydelse på egen ydelser.

Pointsystem a la Trustpilot

- Det er vigtigt at hylde fagligheden gennem fortælling af de gode historier om borgerne.
- For at synliggøre fremskridt i borgerens niveau, også de små fremskridt kan man lave et pointsystem, hvor institutionen får point, hvis borgerne løftes op i niveau. Det kan ske årligt, ved revistering eller når borgeren ikke længere skal være på det pågældende tilbud.
- De tre tilbud med den bedste score kunne evt. få en pris (penge, overrækkelse af pokal med presse)

Bonusordning

- De tilbud, som er gode til at udvikle borgeren, kan få en bonus enten på medarbejderniveau eller institutionsniveau.

Konkurrence mellem driftsherrer

- Det kunne også være et incitament, at der altid skal være 2 udbydere af en specifik opgave, så der skabes en naturlig konkurrence.

14. Input vedr. temaet: "Nye samarbejdsformer"

Anbefales på enten DAS eller politisk niveau

Udfordringer

Det klassiske samarbejde er mellem en myndighed og en matrikelbunden driftsherre. Men når der hele tiden kommer nye målgrupper, nye metoder og borgeren har nye differentierede behov – er der så også behov for nye måde at samarbejde på og nye måde at møde borgeren og sikre egenmestring.

Tiltag

Flere myndigheder om et tilbud

- Lave fælles team, som måske afregnes pr. borgerforløb
- Flere fælles tilbud, der kan gå på tværs af kommunerne – kræver et tæt samarbejde mellem kommunerne, men vil give et naturligt incitament til opfølgning, da alle betaler for den fælles mængde borgere.

Fælles puljer

- Man kan tage penge ud af rammeaftalen (fx x pct. af taksten) og bruge dem til noget fælles. Evt. give DAS dispositionsrret over midlerne. Puljerne kunne være:
  - Fælles udviklingspulje. Udvikling af nye metoder eller tilbud, fx til nye målgrupper
  - Fælles forskningsmidler, fx samarbejde med uddannelsesinstitutionerne om konkrete udfordringer
  - Innovationspulje til tilbud der evner at tænke nyt og anderledes

Samarbejde mellem myndighed og driftsherre

- Mere fokus på tættere opfølgning fra myndigheders side for at sikre, at målene bliver nået.
- Der skal være mere formaliserede rammer, der understøtter en dialog/proces a la aftagerpanelet på Strandgården.
- Ved private udbydere kan der være en tendens til et for højt serviceniveau. Myndighed skal være skarpe på bestillerrollen, hvilke ydelser skal der præcist leveres?

Fælles standarder

- En harmoniseret visitationsmodel – Vi kan ofte nemt blive enige om, hvad borgeren "er for en", men når det kommer til en vurdering af, hvad borgeren i det pågældende tilfælde har behov for, bliver det mere vanskeligt
- Fælles mål, hvad er det vi måler? Hvornår er borgeren "færdig"

Matrikelløse tilbud

- Gøre brug af tværkommunale matrikelløse tilbud, fx til små målgrupper
- Tænke i fleksible ydelser, hvor den højt specialiserede indsats understøtter den mindre specialiserede indsats. Der kan f.eks. etableres konsulentfunktioner/udgående funktioner.

Rejsende specialistkorps

- Hvis et tilbud eksempelvis besidder en helt særlig viden eller kompetencer inden for et særligt specialiseret område, kan udbredelse af denne sikres gennem vidensdeling i form af et rejsende specialistkorps. Borgeren kan blive i eget tilbud, men vil modtage højt specialiserede ydelser

Hvad skal vi
samarbejde om?

Rammeaftalen 2018

- Hvad skal fokus være for den nye aftale?

Drøftelsepunkter til behandling i udvalg

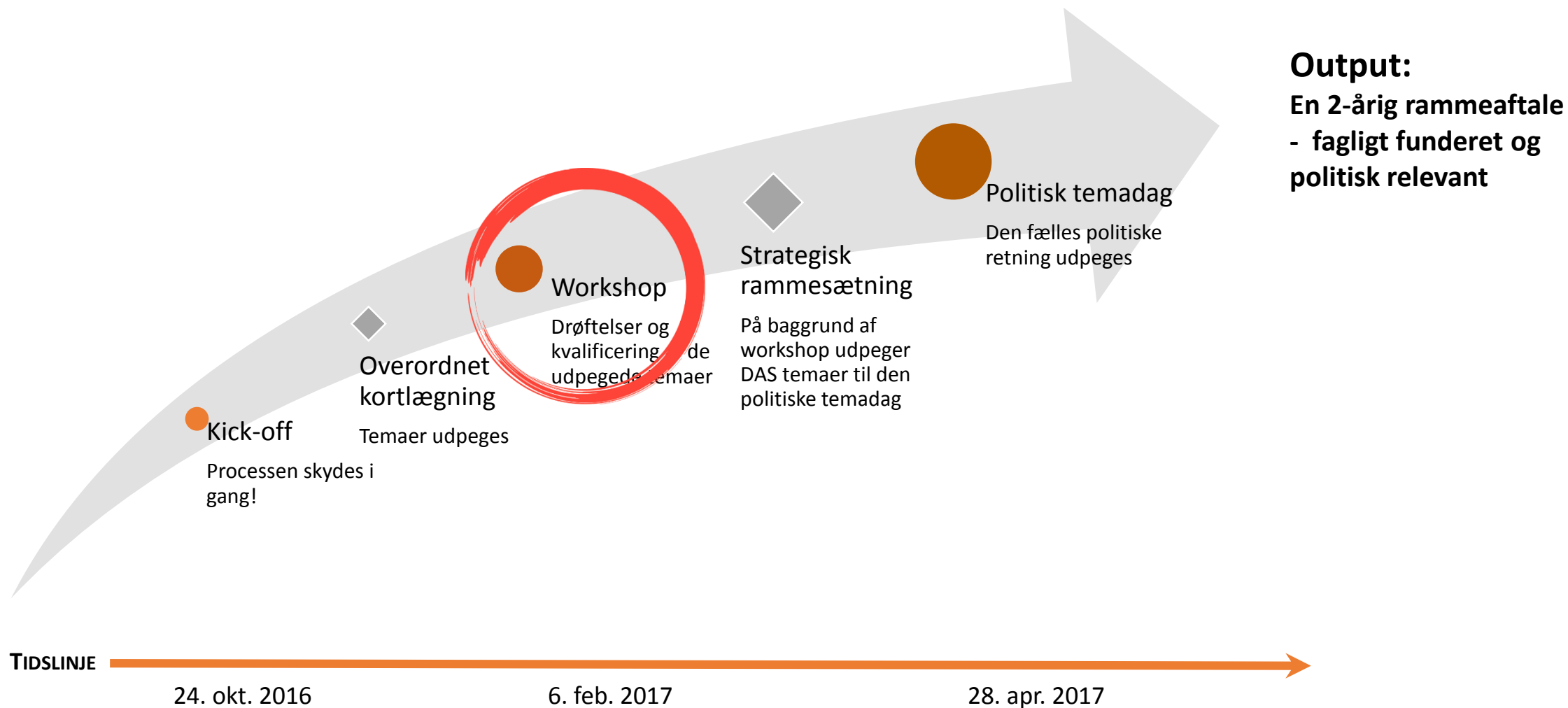
Rammeaftalen 2018

INTRO TIL MATERIALET:

- *Kort intro om det som materialet omhandler, bl.a.:*
- Der er ønske om en nyt rammeaftalesamarbejde – hvad skal samarbejdet omhandle?
- Vi ønsker en drøftelse i udvalgene om de DAS udpeget temaer, der vil være omdrejningspunktet for den politiske temadag
- Dette materiale er forberedelse til temadagen

Temaerne er udpeget af 100 fagfolk

Konklusioner fra workshoppen

TEMAER PÅ WORKSHOPPEN D. 6. MARTS

Borgerens mestring af eget liv

- Velfærdsteknologi
- Rehabilitering
- Fokus på beskæftigelse
- Sociale relationer
- Hvad virker – forskning, metode og evidens

Følgende temaer er udpeget som primært fokus:

- Rehabilitering – borgeroplevet effekt
- Fokus på beskæftigelse

TEMA 1:
Borgerens mestring af eget liv

Målgrupper – konkrete udfordringer

- Flere hjemløse
- Flere ældre med handicap
- Flere børn og unge med selvskadende adfærd
- Skolegang for børn og unge med autisme og ADHD

Drøftelse om målgrupperne pegede på ønske om følgende tværkommunale tiltag:

- Vidensdeling
- Koordinering af tilbudsviften
- Nye samarbejdsforme

TEMA 2:
Hvordan ønsker vi at samarbejde?

Målgrupper – konkrete udfordringer

- Snitflader til behandlingspsykiatrien

Drøftelserne om snitflader til behandlingspsykiatrien understregede et stort behov for at kiggede på dette på tværs af kommunerne og i samarbejde med behandlingspsykiatrien

TEMA 3:
Samarbejde med behandlingspsykiatrien

Temaer på den politiske temadag

Borgerens mestring af eget liv

Hvordan ønsker vi at samarbejde?

Samarbejde mellem kommunerne og
behandlingspsykiatrien

Tema 1: Borgerens mestring af eget liv

Intro til temaet

- Hvorfor er det valgt?
- Hvad er udfordringerne ift. temaet?

Tema 1: Borgerens mestring af eget liv

Oplisting af paradokser, som ønskes drøftet ift. temaet, fx

- Hvordan håndterer vi ønsket om fælles metodeudvikling og ønsket om fleksibilitet?

Tema 2: Hvordan ønsker vi at samarbejde?

Intro til temaet

- Hvorfor er det valgt?
- Hvad er udfordringerne ift. temaet?

Tema 2: Hvordan ønsker vi at samarbejde?

Oplisting af paradokser, som ønskes drøftet ift. temaet, fx

- Hvordan håndterer vi ønsket om mere fokuseret og effektivt fælleskommunalt samarbejde og ønsket om ikke at binde for mange ressourcer i et fælleskommunalt samarbejde?

Tema 3: Samarbejde mellem kommunerne og behandlingspsykiatrien

Intro til temaet

- Hvorfor er det valgt?
- Hvad er udfordringerne ift. temaet?

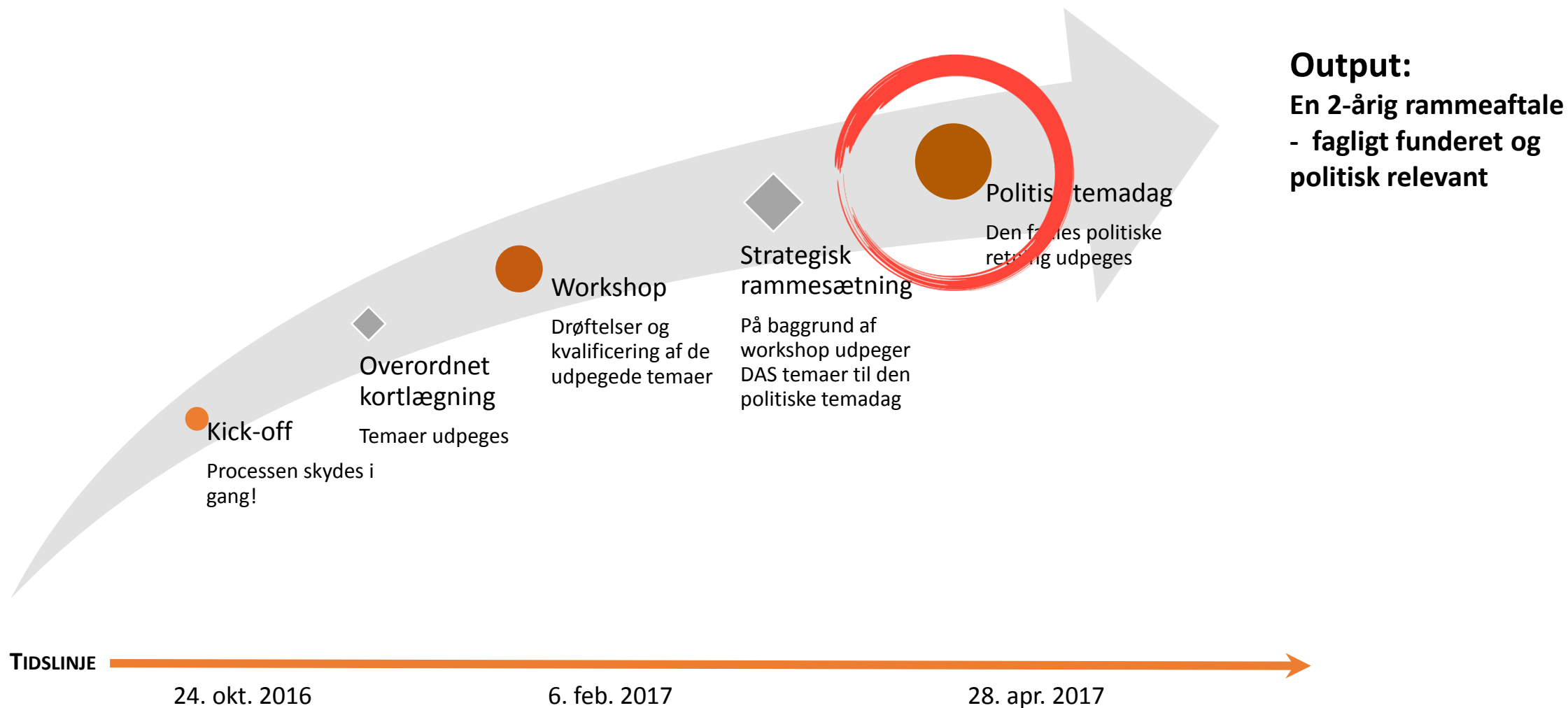
Tema 3: Samarbejde mellem kommunerne og behandlingspsykiatrien

Oplisting af paradokser, som ønskes drøftet ift. temaet

Vigtige datoer for Rammeaftalen 2018

Politisk temadag

Her skal være en slide, hvor der vil være en beskrivelse af den politiske temadag og hvorfor det er vigtigt, at de deltager på dagen, fx:

- Politikerne skal sætte rammen*
- Politikerne skal prioritere og udvælge fokus for de kommende*

Spørgsmål til drøftelse

Her skal være en slide der oplister de spørgsmål, som ønskes drøftet på udvalgs mødet

---

1. Håndtering af tilbagebetaling ved ledsagelse

Resumé

Social- og Indenrigsministeriet har truffet afgørelse om, at kommunerne ikke kan opkræve egenbetaling for udgifter til ledsagelse ved ferie og udflugter. I forlængelse heraf har DAS besluttet, at der så vidt muligt skal være en fælles retning for tilbagebetaling af ledsagerudgifter i de nordjyske kommuner.

Baggrund

DAS traf på den 16. marts 2016 beslutning om, at de juridiske aspekter ved tilbagebetaling af uretmæssigt opkrævet ledsagerbetaling skulle undersøges nærmere. Rameaftalesekretariatet har undersøgt dette i samarbejde med myndighedschef Ove G. Jensen (Aalborg Kommune), jurist Susanne Bonde, (Hjørring Kommune) og jurist Rikke Kærgaard-Robinson (Region Nordjylland).

Gruppen har gennemgået problemstillinger vedrørende afgrænsning af udgifter, der skal tilbagebetales, lokalisering af borgerne og periode for tilbagebetalingen. I det nedenstående gennemgås problemstillingerne og de juridiske anbefalinger.

Hvilke udgifter skal tilbagebetales?

Statsforvaltningen har fastslået, at kommunerne *ikke* har hjemmel til at opkræve betaling fra beboere i botilbud for socialpædagogisk ledsagelse og støtte under sædvanlige ferier og udflugter. Det gælder både lønudgifter og opholds- og rejseudgifter for personalet, herunder billetter, rejser, ophold, kost mv. Praksis har været, at det er driftsherre, der har opkrævet betaling forbundet med ledsagelse, og det er dermed driftsherre, der har handleforpligtelsen i forhold til at finde frem til borgerne og håndtere tilbagebetalingen. Det er ligeledes driftsherren, der varetager den økonomiske forpligtelse

Nogle kommuner vælger at fortolke afgrænsningen således, at der kun skal foretages tilbagebetaling for udgifter afholdt i forbindelse med sædvanlige ferier og udflugter. Andre kommuner vælger at fortolke udtalelserne *udvidende* dvs. at der tilbagebetales for udgifter afholdt i forbindelse med alle former for socialpædagogisk ledsagelse uden for botilbuddene. Der er enighed i gruppen om, at det juridisk mest korrekte formentlig er, at tilbagebetale for udgifter afholdt i forbindelse med alle former for socialpædagogisk ledsagelse uden for botilbuddene.

Erfaringerne fra de kommuner, der er i gang med tilbagebetalingen er, at det er en kompliceret opgave at tilrettelægge tilbagebetalingen. Det skyldes dels, at der ikke er en klar definition på, hvornår der er tale om en udflugt, og dels at der ofte ikke foreligger klar dokumentation for, hvilke borgere der har afholdt udgifter i forbindelse med ledsagelse. Udgifterne kan samtidig være ret omfattende, da det både kan gælde udgifter til løn, billetter, rejser, ophold, forplejning mv. til det personale, som yder støtte og ledsagelse.

Det anbefales juridisk, at:

- alle uretmæssigt opkrævede udgifter forbundet med ledsagelse tilbagebetales, såfremt der er dokumentation for borgerens betaling heraf. Enten i form af skriftlig dokumentation fra borgeren eller i form af optegnelser om udgiftens afholdelse i kommunens systemer
- der tillægges en bred definition af hvilke udgifter, der skal tilbagebetales dvs. udgifter forbundet med ferieture og udflugter, herunder endagsture, individuelle ture, gruppiture og deciderede rejseaktiviteter.
- uretmæssigt opkrævede udgifter defineres som værende udgifter til løn, billetter, rejser, ophold, kost mv. til det ledsagende socialpædagogiske personale.

Hvordan finder vi de borgere, der har ret til tilbagebetaling

Sager til behandling

Statsforvaltningen har til flere kommuner oplyst, at det er deres opfattelse, at kommunerne er forpligtet til af egen drift at tilbagebetale de uretmæssigt opkrævede beløb, og at dette gælder med mindre der konkret foreligger særlige omstændigheder, som at det er forbundet med betydelige administrative vanskeligheder at finde frem til sagerne. Her kan annoncering anvendes til at finde de berørte borgere. Det vurderes, at kommunerne kun kan nøjes med at annoncere, hvis det ikke er muligt at finde frem til de pågældende borgere eller det er forbundet med uforholdsmæssigt store vanskeligheder at finde frem til borgerne. Det vil naturligvis være lovligt, hvis kommunerne vælger at supplere med annoncering.

Det anbefales, at:

- driftsherre af eget initiativ gennemgår sit økonomiske system for at finde borgere, der har krav på tilbagebetaling, hvorefter kommunen skal tage kontakt til disse borgere
- driftsherre annoncerer i lokale aviser med henblik på at oplyse berørte borgere, om at de har mulighed for at gøre krav på tilbagebetaling

Periode for tilbagebetaling

Den gældende forældelsesfrist er tre år. Det vurderes, at forældelsesfristen bør regnes fra den 2. oktober 2014, som er den dato, hvor Statsforvaltningen udtalte, at det ikke var lovligt at kommunerne opkrævede borgerne for udgifter forbundet med ledsagelse ved ferie og udflugter. Det skyldes følgende forhold:

- Forældelsesfristen afbrydes, når en afgørelse fastslår kravets berettigelse, hvilket i dette tilfælde kan sidestilles med Statsforvaltningens udtalelse den 2. oktober 2014.
- Forældelsesfristen afbrydes, når en skyldner erkender sin forpligtelse, hvilket i dette tilfælde skete, da driftsherre ændrede deres praksis fremadrettet på baggrund af Statsforvaltningens udtalelse den 2. oktober 2014. Det opfattes som en erkendelse af, at det var ulovlig praksis.

Det anbefales juridisk, at:

- den 3 årige forældelsesfrist beregnes fra den 2. oktober 2014
- hvis en borger har klaget over den uretmæssige opkrævning inden den 2. oktober 2014, så regnes forældelsesfristen på tre år fra det tidspunkt, hvor borgeren klagede.

Drøftelse

Der lægges op til en drøftelse af de juridiske anbefalinger, med henblik på en afklaring af i hvilken grad man vil have en fælles kommunal praksis for håndteringen af tilbagebetalingen.

Der lægges samtidig op til en drøftelse af vedlagte udkast til annoncen, herunder følgende uafklarede spørgsmål:

- Skal borgeren henvende sig til driftsherre, beliggenhedskommune eller handlekommune? Det er vigtigt, at borgeren ikke er i tvivl om, hvor de skal henvende sig.
- Skal det anbefales til DAS, at der også annonceres i ikke regionale medier?
- Skal kommunerne indrykke annoncer på samme tid eller i det tempo som passer den enkelte kommune?

Indstilling

Det indstilles, at

- Den Administrative Styregruppe drøfter arbejdsgruppens anbefalinger, og aftaler i hvilken grad man vil have en fælles kommunal praksis for håndteringen af tilbagebetalingen.
- Den Administrative Styregruppe godkender udkast til annoncen

Bilag:

Bilag 10: Udkast til annoncering

Task force til forebyggelse af vold på botilbud

Det er i forbindelse med satspuljeaftalen for 2017-2020 besluttet en række tiltag for at fremme voldsforebyggelse på botilbud. Der skal således i 2018 etableres fem socialpsykiatriske afdelinger i regionalt regi, der skal ske implementering af de kommende retningslinjer for voldsforebyggelse på botilbud og forsorghjem og en række øvrige tiltag.

Desforuden er det i regi af Økonomiaftalen for 2017 besluttet, at der i regi af kommuner og regioner skal etableres en midlertidig task force til at understøtte botilbuddene i deres arbejde med at forebygge voldsepisoder. Task forcen skal som udgangspunkt fungere frem til de socialpsykiatriske afdelinger er etableret i 2018.

Danske Regioner og KL ser en konstruktion for sig, hvor der etableres en task force i hver region med relevante parter, der kan rådgive praksisfeltet om forebyggelse af vold.

Kommunerne og regionerne opretter i fællesskab i hver region en task force med repræsentanter for psykiatri/region, kriminalforsorg samt socialpsykiatri/kommune. Det kan lokalt overvejes, om øvrige parter bør involveres, fx politi, arbejdsmiljøområdet el.lign.

Målet med funktionen er at fremme en helhedsorienteret rådgivning med de parter repræsenteret, som tilsammen har den fornødne kompetence til at yde specialiseret rådgivning. Til formålet udpeges repræsentanter for de respektive organisationer.

Den pædagogiske - og psykologfaglige rådgivning leveres bl.a. af fagspecialister fra den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation på det sociale område og på specialundervisningsområdet (VISO), der har særlige kompetencer på området og som også efter task forcens ophør fortsat vil kunne rådgive botilbud på området.

KL og Danske regioner vil foreslå, at det lokalt drøftes og aftales i hvilket regi sekretariatsfunktionen placeres. Det kan dog med fordel tænkes ind i de eksisterende samarbejdsstrukturer jf. nedenfor.

Task forcen og det generelle samarbejde

Sundhedsaftalekomplekset og rammeaftalesekretariaterne er omdrejningspunktet for det kommunale og regionale samarbejde på social- og sundhedsområdet, samt koblingen herimellem. Task forcen vil have en midlertidig karakter men vil være knyttet op på førnævnte aftalekomplekser.

Udskrivningsaftaler og koordinationsplaner samt koordinerede indsatsplaner for personer med psykiske lidelser og samtidigt misbruger forsat omdrejningspunkt for det tværsektorielle samarbejde omkring den enkelte borger,

herunder plan for / aftale om psykiatrisk behandling, indlæggelse og udskrivning, tilsyn ved speciallæge, behov for social- og sundhedsfaglige indsatser i kommunalt regi mv.

Rådgivning fra task force til botilbud

Task forcen bør jf. ovenfor sammensættes af en gruppe videnspersoner indenfor det pædagogiske, psykologiske, psykiatriske, rusmiddelfaglige og kriminalitetsforebyggende felt, som kan rådgive ledelse og personale på botilbud til voksne med funktionsnedsættelser, hvor der er behov for specialistviden om voldsforebyggelse i relation til beboere og botilbuddenes praksis i det hele taget.

Behovet for rådgivning kan fx opstå i situationer, hvor et botilbud igennem en periode har oplevet udfordringer med at sikre borgere i risiko for svær udadreagerende adfærd en tilstrækkelig helhedsorienteret indsats. Det kan være situationer, hvor

- arbejdsmiljøet / bomiljøet er svært påvirket af risici omkring konkrete borgere
- der er opstået svære udfordringer i samværet mellem beboere, hvor der er udfordringer ift. kriminalitet både blandt beboere og eksterne parter
- der i samspillet mellem de forskellige aktører omkring borgeren opleves udfordringer,
- den psykiatriske behandlingsindsats ikke har den fornødne effekt, eller
- der i det enkelte tilbud eller den enkelte kommune er behov for specialiseret udredning af borgers eventuelt ændrede eller samlede problematikker el.lign.

Rådgivningen kan tage form såvel ift. konkret udredning af borgers problematikker som ift. botilbuddets måde at tilgå voldsforebyggelse ift. metoder, værktøjer, afskærmning mv. I den forbindelse er det hensigtsmæssigt, at den kommunale myndighed inviteres ind i samarbejdet om rådgivning.

Task forcen bør først inddrages, når alle andre relevante tiltag er prøvet, herunder relevante intern-kommunale initiativer, indhentet rådgivning fra VISO, behandlingspsykiatri m.fl.

Karakter af rådgivning

Rådgivningen fra task forcen til det enkelte botilbud bør ydes på basis af en konkret henvendelse til task forcen fra en leder i den kommunale myndighedsfunktion, lederen af et botilbud (regionalt, kommunalt eller privat) eller en centerleder hos botilbuddets driftsherre. Tilsvarende kan task forcen bringes i anvendelse efter ønske fra den regionale psykiatri. F.eks. på baggrund af et uhensigtsmæssigt kontaktmønster i de psykiatriske skadestue fra beboere på et bosted eller på initiativ fra lægefaglig/ sundhedsfaglig konsulent tilknyttet bostedet.

Rådgivningen kan omhandle fx

- Udredning af borgers problematikker
- Metoder til voldsforebyggelse
- Fysiske rammer, der imødekommer borgers problematikker
- Socialfaglig viden og indsatser

- Specialiseret sundheds- og psykiatrifaglig viden, herunder udfordringer ift. rusmidlers betydning for en borgers adfærd og behandling
- Tværsektorielle problemstillinger og faglige samt organisatoriske løsningsmuligheder
- Etc.

Rådgivningen kan fx ske ved, at task forcen eller medlemmer af task forcen konkret mødes med og afholder aktiviteter i relation til borger og botilbud, herunder fx bistand til vurdering af borger samt af botilbuddets tiltag til at voldsforebygge, gennemgang af journaler med borgers samtykke mv., eller der kan ydes rådgivning af mere generel karakter. Den konkrete rådgivning kan med fordel munde ud i en handleplan eller en revision af eksisterende handleplan.

Udover den rådgivende funktion kan task forcen på mere overordnet plan have fokus på potentialet for at styrke fx koordinationen på tværs af aktører, fx gennem styrket brug af udskrivningsaftaler og koordinationsplaner samt koordineret indsatsplan for mennesker med psykiske lidelser og samtidigt misbrug.

FU's hørings svar til det oprindelige forslag til task force

Finansiering

Der er i Nordjylland behov for at få en hurtig afklaring af, hvordan task forcens arbejde finansieres.

Skal kommunen/tilbuddene betaler pr. forbrug, objektiv finansiering eller kommer der penge fra central hold? Umiddelbart vurderer vi det ikke som hensigtsmæssigt, at lade det enkelte tilbud betale for assistance fra task forcen. Det kunne afholde dem fra at benytte muligheden, når det ellers ville være på sin plads, og så risikerer vi – i tilfælde af konkrete voldsepisoder - at få kritik for ikke at have brugt det instrument, der var til rådighed med henblik på at forebygge den slags. Der mangler endvidere en afklaring af, om de personer, der er en del af task forcen vil blive økonomisk kompenseret for at være med i task forcen.

Sekretariatsbetjening

I forslaget lægges der op til at sekretariatsfunktionen placeres centralt. I Nord vil vi lægge op til at sekretariatsbetjeningen bør være enkel og ubureaukratisk, så det ikke tager for meget tid fra de eksisterende opgaver. Hvis det bliver en tung arbejdsmæssig byrde bør man overveje om det skal kompenseres økonomisk. Til eksempel kan man se på dengang sundhedsområdet overtog fysioterapi opgaverne, hvor der fulgte finansiering med.

Man kan overveje om task forcen kan kobles op på socialtilsynene, som i forvejen har kendskab til bostederne

Task forcens sammensætning og rolle

Vi savner en præcisering af hvordan arbejdsfordelingen vil være mellem task forcen og det indsatsteam under Socialstyrelsen, som skal gennemføre undervisnings- og kompetenceudviklingsforløb på en række botilbud? Når man gennemgår beskrivelser af henholdsvis task forcen og indsatsteamet, så forekommer det som om der er mange overlap mellem de to tiltag. Hvor er snitfladerne og afgrænsningen mellem de to tiltag, og kunne man med fordel tænke de to enheder sammen?

Ud fra ovenstående bemærkninger anbefaler Nord, at der tages en "keep-it-simple" tilgang til task forcen.